

**КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КАМ'ЯНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ КОЛЕДЖ імені Мирослава Скорика»
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

Циклова комісія «Хорове диригування»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Заступник директора з
навчальної роботи

_____ Синюк Т. А

“22” січня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ХОРОВИЙ КЛАС**

**Галузь знань 02 Культура мистецтво
спеціальність 025 Музичне мистецтво
спеціалізація «Хорове диригування»**

Кам'янське 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Хоровий клас» складена на основі освітньо-професійної програми підготовки молодшого бакалавра спеціальності «Музичне мистецтво»

Розробник: **Дерев'ягіна Євгенія Анатоліївна**

Викладач вищої категорії, методист.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії «Хорове диригування»

Протокол № 6 від “22” січня 2024 р.

Голова циклової комісії _____ (Под'ельнікова О.В.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 20	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Денна форма навчання Обов'язковий освітній компонент, що формує спеціальні компетентності
Загальна кількість годин – 600	Спеціальність 025 Музичне мистецтво	Рік підготовки II-IV Семестри III-VIII Аудиторні заняття-432 Самостійна робота-168
Тижневих годин: аудиторних – 4 год	Освітньо-кваліфікаційний рівень – фаховий молодший бакалавр	Види контролю: поточний та підсумковий: залік – VIII семестр

2. Пояснювальна записка

У системі професійної підготовки заняття в хоровому класі є основним фактором придбання навичок майбутньої професії. Це стрижнева дисципліна в системі професійного універсального виховання майбутнього диригента хору.

Мета дисципліни: формування у студентів базових знань і практичних навичок у мистецтві хорового співу, професійна підготовка студентів до самостійної практичної діяльності в мистецьких навчальних закладах та хорових колективах.

Завдання дисципліни:

- засвоєння знань і розвиток навичок, необхідних для практичної роботи з хором;
- розширення музичного кругозору, ознайомлення студентів з кращими зразками української, зарубіжної та сучасної музики, народною музичною творчістю;
- ознайомлення студентів з практичними основами роботи з хором;

- розвиток вміння реалізувати в роботі з хором теоретичні знання, виконавські навички, отримані в процесі вивчення комплексу спеціальних дисциплін;

- отримання навичок керування хоровим колективом.

Заняття в хоровому класі є обов'язковими для студентів протягом навчання, вони найбільше дієво сприяють повному розвитку професійних музичних здібностей студентів – розвитку мелодійного й гармонійного слуху, музичної пам'яті, виробленню й вихованню темпової й метроритмічної культури, навичок ансамблевого музикування.

Робота у хоровому класі має основне значення в розумінні основ співочої культури, законів інтонування, дикції, комбінації слова й звуку в хорі. Студенти практично пізнають і здобувають необхідні в професійній діяльності міцні вокальні, хорові й ансамблеві навички.

Беручи участь в заняттях хорового класу, студенти набувають не лише навичок і умінь співу в ансамблі, а й спостерігають за методами розвитку цих навичок.

Найважливішою складовою частиною навчання студентів у хоровому класі є їхня хормейстерська й диригентська практична робота під безпосереднім контролем керівника хорового колективу й педагога. У ході цих обов'язкових занять виробляються стійкі навички й приймання репетиційної роботи, освоюються методи керування хором, побудови програм, розвивається художній смак і артистизм.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- роль і значення музичного мистецтва в системі культури, вокально-хорового навчання у вихованні гармонійно розвиненої особистості;

- особливості національних традицій в області хорового виконавства;

- основні принципи організації хорового колективу, організаційні основи роботи з хоровими колективами мистецьких навчальних закладів;

- особливості роботи в якості артиста хорового або ансамблевого колективу;

- найважливіші напрямки розвитку хорової музики;

- вокально-хорові особливості хорових партитур (види хорової фактури, структури і закономірності мелодійного розвитку, прості і складні форми, функції частин музичної форми, особливості ладових систем, основи функціональної гармонії, закономірності формоутворення в хорових творах різних епох).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- організувати роботу колективу з підготовки концертної програми різного рівня складності і тематичної доцільності;
- працювати з партитурами різного рівня складності;
- проводити лекції, бесіди, семінари, присвячені питанням формування хорової культури і її значення у вихованні підростаючого покоління;
- донести до колективу багатоплановість і глибинність змісту творів;
- використовувати теоретичні відомості про композитора, орієнтуватися в музичних творах різних напрямків, стилів і жанрів;
- вільно користуватися спеціальною термінологією і знаковою лексикою;
- працювати з різними джерелами, як друкованими, так і рукописними (аранжування, обробки, розшифрування) з метою отримання професійної та спеціальної інформації.

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Хоровий клас» у здобувачів освіти мають бути сформовані відповідні **компетентності:**

Інтегральну (ІК):

Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва або у процесі навчання, що вимагає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, історії мистецтва, музичного виконавства та педагогіки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальну (ЗК):

з.к.8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Спеціальні (СК):

С.к.2.Здатність демонструвати достатній рівень виконавської майстерності.

с.к.5 Здатність демонструвати професійні навички та вміння в виконавській, організаційно-творчій діяльності.

с.к.14 Здатність до професійної самореалізації.

Результати навчання.

РН 4 Читати та відтворювати нотний запис тексту музичного твору.

РН 9 Оперувати традиційними і сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської, організаційно-творчої діяльності (відповідно до освітньо-професійної програми).

РН 12 Проводити індивідуальний та колективний репетиційний процес у виконавській організаційно-творчій діяльності.

РН 15 Позитивно сприймати конструктивні критичні зауваження фахівців щодо своїх навчальних та творчих результатів і використовувати їх для власного професійного розвитку.

4.Структура навчальної дисципліни

Курс	Семестри	Аудиторн і заняття	Самостійн і заняття	Форма контролю	Програмн і вимоги
II курс коледжу	III семестр	64 год.	20 год.	сдача хорових партій концертний виступ	Перевірка знань хорових партій
	IV семестр	80 год.	36 год.		
III курс коледжу	V семестр	64 год.	20 год.	сдача хорових партій концертний виступ	Перевірка знань хорових партій
	VI семестр	80 год.	36 год.		
IV курс коледжу	VII семестр	64 год.	20 год.	сдача хорових партій концертний виступ	Виконання державної дипломної програми з хоровим

	VIII семестр	80 год.	36 год.		КОЛЕКТИВО М
--	--------------	---------	---------	--	----------------

5. Вимоги до виконання програм на атестацію випускників

Для успішної практичної роботи з хором студенти повинні всебічно проаналізувати твір, намічений до розучування.

При роботі над твором потрібно:

- знати біографічні дані про авторів музики та тексту, епохи, в яку вони жили; зміст твору, його ідеї та художні особливості; опрацювати музично-теоретичний аналіз, в процесі якого розкриваються засоби музичної виразності (форма, ладотональний план, характер мелодії, метроритмічна структура, гармонія, фактура викладу);
- зробити вокально-хоровий аналіз: тип та вид хору, діапазон партій і хору в цілому, теситура, інтонаційні складнощі, дикційні, ритмічні та інші; розподіл дихання, паузи, формування звучання на високій позиції (способи та методи);
- зробити виконавський аналіз: стиль виконання, значимість виразних засобів (темпу, фразування, штрихів і т.п.), складнощі виконання.

При роботі над твором студент має притримуватись наступного плану роботи над ним:

- сольфеджування та спів на голосні, на склади, вироблення вірного співочого дихання, звукоутворення, робота над окремими складними фразами по партіям і з хором в цілому, щоб домогтися виразного співу, строю та ансамблю;
- робота над виконанням твору при використанні всіх засобів музичної виразності для передачі художнього образу;
- робота над манерою співу, враховуючи жанрові та стильові особливості твору.

Робота студентів IV курсу будується відповідно до репертуарного плану. В залежності від виробничої необхідності при плануванні роботи передбачаються роздільні репетиції по партіям або складам. На одного студента для підготовки дипломної програми планується 10 годин. Дипломні програми виконуються на державній атестації в кінці VIII семестру.

Керівник хорового класу стежить за якістю підготовки студентів до репетицій. Підготовка учня до репетиції передбачає:

- літературний, музично-теоретичний і вокально-хоровий аналіз творів. Особливу увагу необхідно приділити специфіці вокально-хорових труднощів та методам їх подолання;
- знання студентом напам'ять всіх голосів партитури;
- репетиційний план випускника;

- якісна підготовка хорових партій, партитур, демонстрація стильових особливостей.

По закінченню репетиції керівник аналізує роботу студента та дає рекомендації до наступної репетиції.

6. Методи контролю

Поточний контроль - здійснюється на семестрових заліках у формах академічного концерту та заліку-прослуховування.

Підсумковий контроль - у формі публічного виступу на державній атестації (VIII семестр).

7. Критерії оцінювання знань студентів

12-бальна шкала оцінювання	Критерії оцінювання
12	Студент знає весь вивчений хоровий репертуар, грамотно володіє вокально-хоровими навичками з точки зору дикції, інтонації, тембру. Яскраво передає емоційно-образний зміст твору в цілому. Співає не тільки в учбовому хорі, але й в інших вокальних колективах. Має повний репертуарний список, об'єднаний в теці. Сумлінно відвідує всі заняття хорового класу. Активно приймає участь у концертній діяльності творчих колективів.
11	Студент знає весь вивчений хоровий репертуар, володіє навичками ансамблевого та сольного співу. Чисто інтонує, здійснює емоційно-художнє втілення образу, використовує динамічні відтінки в вокально-хоровій техніці. Сумлінно відвідує заняття хорового класу, а також є виконавцем в інших колективах (ансамблях).
10	Студент знає весь вивчений хоровий репертуар, грамотно володіє вокально-хоровими навичками. Має якісну інтонацію, вільно виконує партії будь-якої складності, ансамблю та чує всі відхилення тонального плану. Веде за собою всю

	групу голосів в партії. Виконує solo. Сумлінне та зацікавлене відношення до предмету.
9	Студент знає весь вивчений хоровий репертуар, вміло застосовує засвоєнні вокально-хорові навички. Доволі чисто виконує свою хорову партію, використовуючи слуховий самоконтроль. Володіє ансамблевими навичками. Виразно передає емоційно-образний зміст хорової партії.
8	Студент гарно знає хоровий репертуар, застосовує засвоєнні вокально-хорові навички при виконанні своєї партії. Виразно передає емоційно-образний зміст хорових партій. Зацікавлений в результатах колективного музикування.
7	Студент знає весь вивчений хоровий репертуар, однак виконує свою партію інтонаційно чисто лише за підтримки впевнено співаючих учасників хору. Володіє вокально-хоровими навичками. Виразне виконання хорових партій мало бути ліпшим, якщо б приділялось більше уваги дикції. Сумлінне відношення до занять.
6	Студент знає хоровий репертуар, проте його виконання відмічає не зовсім вірна інтонація через слабкий слуховий самоконтроль. Вокально-хорові навички посередні. Виявляє сумлінне відношення до занять.
5	Студент знає хоровий репертуар, недостатньо володіє вокально-хоровими навичками, виконує свою партію невиразно. Мляво працюють м'язи, внаслідок чого невиразний літературний текст творів. Проте виявляє зацікавленість до занять.
4	Студент посередньо знає хоровий репертуар, недостатньо володіє вокально-хоровими навичками. Партію виконує фальшиво, з помилками. Слабкий слуховий самоконтроль при співі в хорі.
1,2,3	Студент не володіє навичками управління хором, немає навичок вокально-хорової роботи

8.Орієнтовний репертуарний список.

Твори без супроводу

1. Августінас В. «Sanctus»
2. Авдієвський А. «Думи мої, думи»
3. Авдієвський А. «Ой, там, за лісочком»
4. Байда Л. «Веснянка»
5. Бах І.С. «Жарт» з оркестрової сюїти h-moll
6. Березовський М. Концерт C-dur №1 «Тебе, Бога, хвалим»
7. Березовський М. «Господи, силою Твоєю возвеселиться цар»
8. Бідак І. обр. нар. пісні «Червона калинонька»
9. Бойко Р. «Йде зима»
10. Бондаренко О. «Порізала пальчик»
11. Бортянський Д. Концерт №22 «Господь просвіта моя» 1 ч.
12. Бортянський Д. «Достойно єсть»
13. Бортянський Д. «Херувімська» №7
14. Будрявічус В. «Листя»
15. Вербицький М. «Ангел вопієше» з Великоднього концерту
16. Гаврилець «Засвічу свічку», переклад для хору Гобдича М.
17. Гайденко А. «Щедрівка»
18. Гобдич М. «Ой, прилітали два соколоньки»
19. Гомельська Ю. «Вийди, вийди, Іванку»
20. Грубер Ф. «Тиха ніч» оранж. Бондаренко О.
21. Давидовський Г. «Стелися, барвінку, низенько»
22. Дацко М. «В зеленім ліску»
23. Дичко Л. обр. «Весела вам новина»
24. Дичко Л. «Сонячний струм»
25. Жданкін В. «Тешуть теслі», аранж. Чучмана В.
26. Железняк С. «Біла хата»
27. Железняк С. «Ой, посіяв мужик гречку»
28. Загрецький Д. «Я марную життя своє»
29. Іоаннафан «Плотіюснув»
30. Кабільник Л. «Коляда-колядка»
31. Ковальчук С. «Мальви»
32. Ковальчук С. «Свята ніч»
33. Коломієць А. обр. «Цвіте терен»
34. Коломієць А. «Цвіте терен»
35. Кошиць О. «Боже, Великий єдиний», аранж. Лисенко М.
36. Кошиць О. «На вулиці скрипка грає» на мелодію Кропівницького М.
37. Крохмаль В. «AveMaria»

38. Крохмаль В. «Молитва»
39. Крохмаль В. «Мрії»
40. Козицький П. обр. «Ой, у полі, полі»
41. Леонтович М. «Гра в зайчика»
42. Леонтович М. «Зорі», транскрипція для солістки та хору Дичко Л.
43. Леонтович М. «Котилася зірка»
44. Леонтович М. «Отче наш» з літургії «Св.Іоанна Златоуста»
45. Леонтович М. «Дударик»
46. Леонтович М. «Гей, у світлиці»
47. Лисенко М. «Пливе човен» баркарола
48. Лисенко М. «А вже весна» з опери «Зима і Весна»
49. Лисенко М. «Молитва за Україну»
50. Людкевич С. обр. «ВоВифлеємі»
51. Лятошинський Б. «По небу крадеться місяць»
52. Ляшко Б. «Загубила перстень»
53. Майборода Г. «Вершник»
54. Майборода Г. «Кленовий лист»
55. Майборода Г. «Пролісок»
56. Мартинюк В. «Мова золота»
57. Мартинюк В. «Яблунова солов'їна»
58. Мартон І. «Косив косар сіно»
59. Михайлюк В. «Черемшина», аранж. Нібель Ю.
60. Музическу Г. «Doamne,buzelemele»
61. Небесний І. «Ой, прилітали два соколоньки» обр. Гобдича М.
62. Некрасов О. «Весна наша з квітками» з Фольклорної сюїти №4
63. Некрасов О. «Занадився журавель»
64. Некрасов О. «Ой, виходьте дівчата»
65. Некрасов О. «Вже сонечко в море сіда»
66. Нібель Ю. обр. «Ой, Тетяно, Тетяна...»
67. Нібель Ю. «Коляда»
68. Пашкевич А. «Степом, степом...» обр. Токар О.
69. Парцхаладзе М. «Озеро»
70. Підлубняк В. «Стоїть гора високая»
71. Піпков Л. «Мадрігал»
72. Поклад І. «Дикі гуси», переклад Нібель Ю.
73. Попов М. «О, прекрасна мить»
74. Сиротенко А. «Щедрівка»
75. Скорик М. «Шуміла ліщинонька», переклад Гобдича М.
76. Скорик М. «У царствії Твоїм» з Літургії Іоаннафана Златоуста

77. Скуратовський В. «П'ять поем»
78. Стеценко В. «Чуєш, брате мій»
79. Стеценко В. «Сади мої, сади зелененькі»
80. Стеценко В. «Благослови, душе моя, Господа»
81. Тараненко І. «Гідно є»
82. Текелієв О. «Монолог»
83. Тиможинський В. «Моя самотня зірка»
84. Токар О. «Ой, чий-то кінь стоїть»
85. Торміс В. Хоровий цикл «Осінні пейзажи»
86. Удовицький В. «Вечір року»
87. Ушкарьов А. «Думи мої, думи»
88. Фетке Т. «Молитва»
89. Фільц Б. «На сопілці вечір грає»
90. Фільц Б. «Богородице, Діво, радуйся»
91. Федорова О. «Закувала зозуленька»
92. Ходош В. «Нині отпускаєши» з поеми «Страсті по Анні»
93. Шамо І. «Грушечка» з опери «Ятранські ігри»
94. Шамо І. «Зима»
95. Шаповаленко В. «Веснянка»
96. Шнайдер В. «Вербовая дощичка»
97. Штогаренко А. «Ой ти, гарний Семене» обр. Сіліної В.
98. Штогаренко А. «Шануймо щирий дар любові»
99. Шух М. «Silent prayer», «Тиха молитва»
100. Шух М. «SantaMaria»
101. Шух М. «Пастораль»
102. Шух М. «Усі зорі зеленіють», під ред. Горбатенко Г.
103. Щуровський Ю. «Дівоча пісня»
104. Юрьян А. обр. «Вій, вій, вітерець» лат. нар. Пісня
105. Яковчук О. «Веснянка»

Твори з супроводом

1. Арлен Г. «Over the rainbow»
2. Боб Чілкот «Kugie» з «Маленької джазової меси»
3. Бетховен Л. хор з «Фантазії для фортепіано, хору і оркестру»
4. Бусто Х. «AveMaria»
5. Верменич В. «Чорнобривці» пер. для хору Єкимова С.
6. Вівальді А. Меса «Gloria»
7. Вахнянин Б. «Садок вишневий коло хати»

8. Гершвін Дж. Хор «Як тут всидіти» з опери «Поргі та Бесс»
9. Джерхарт Л. Негритянський спірічуелс «Drybones»
10. Крохмаль В. «Білієвітрило»
11. Крохмаль В. «Хмара»
12. Крохмаль В. «Пісня про Україну»
13. Крохмаль В. «Чудовий вид»
14. Літвінов О. «Ой, чого ти почорніло»
15. Лисенко М. «Пливе човен»
16. Монтерос К.Е. де лос «Синя ніч»
17. Моцарт В. «Confutatis» з Реквієму
18. Нібель Ю. «А дощ шумів»
19. Нізамутдінов С. «Сьогодні жовтий похмурий світанок»
20. Некрасов О. «Розпилася молодиця», імпровізація на тему

укр.нар.пісні

21. Некрасов О. «На зеленому горбочку»
22. Пальмері М. «Gloria» з Танго-Меси
23. Перголезі Дж. «Quandocorpus», «Amen» з сюїти «StabatMater»
24. Попов М. «Плакали янголи» для хору, солістів
25. Ратгер Дж. «Реквієм»
26. Ревуцький Л. «На кладочці умивалася»
27. Ревуцький Л. «Засвітали козаченьки»
28. Ревуцький Л. «Ой, чого ти почорніло»
29. Ревуцький Л. «Хустина»
30. Россіні Дж. «Наклеп» з опери «Севільський цирульник» переклад

Степанова О.

31. Скорик М. «Дивувалась зима» з кантати «Весна»
32. Скорик М. «Благовіст України»
33. Сметана Б. Хор «Як же нам не радіти» з опери «Продана наречена»
34. Шуберт Ф. «Kugle» з меси G-dur
35. Шуман Р. «Цигани»
36. Форе Г. «Libera me» номер з «Реквієму»
37. Форе Г. «Cantique De Jean Racine»
38. Форе Г. «Sanctus» з «Messebasse»
39. Якоб де Гаан Меса «Brevis»

9. Рекомендована література

1. Бенч-Шокало О. Український хорівий спів: актуалізація звичаєвої традиції : навч. посібник. – К. : Укр. світ, 2002.

2. Болгарський А.Г., Сагайдак Г.М. Хоровий клас і практика роботи з хором: навчальний посібник для музично-педагогічних відділень педагогічних училищ. – Київ: Муз. Україна, 1987. 239 с.
3. Герасимова-Персидська Н. Хоровий концерт в Україні в XVII–XVIII століттях. К.: Муз. Україна, 1978. – 182 с.
4. Заболоцький І. Основи хорознавства. Суми : «Мрія-1», 2006. – 186 с.
5. Коломоєць О. Історія та теорія українського хорового мистецтва: навчальний посібник. Дніпро : Ліра, 2023.-288 с.
6. Харковина Г. Г. Єдині підходи до тлумачення вокально-хорової термінології : метод. рекомендації для вищих навч. закл. культури і мистецтв I-II рівнів акредитації. – К.: Держ. метод. центр навч. закл. культури і мистецтв України, 2012.

Нотна література **Репертуарні збірники, хрестоматії**

1. «Берегиня» хорові твори українських композиторів з репертуару камерного хору «Cantabile»: навчальне видання/ Є.А. Дерев'ягіна, С.Х. Овчаренко, Ю.А. Нібель, О.В. Под'єльнікова.-Кам'янське : ДДТУ, 2023.-117с.
2. Березовський М. Хорові твори-К.: Музична Україна, 1989.
3. Березовський М. Хорові духовні хори.- К.: « Віпол», 1998.
4. Березовський М. Віднайдені хорові концерти, В.5.Упорядк. М.Юрченко.-К.: Комора, 2018.
5. Горбатенко Г. Хорові твори сучасних українських композиторів київської школи для жіночого хору: навч.-метод. посібник. Київ – Дрогобич: Посвіт, 2015.-184 с.
6. Дичко Леся. Хорові твори. Випуск 2/ Упорядкування, вступна стаття В. Грабовський.- Дрогобич : Посвіт, 2016.-168 с.
7. Крохмаль В.Твори для мішаного хору. -Дніпропетровськ, 2004.
8. Крохмаль В. Твори для жіночого хору. - Дніпропетровськ, 2004.
9. Леонтович М. Духовні хорові твори.-К.: Музична Україна, 1993,с.128
- 10.Лисенко М. Релігійні твори для мішаного хору. - Дрогобич: «Відродження», 1993.
- 11.Молитви крила. – Духовні хорові твори з репертуару камерного хору «Cantabile». – Кам'янське, 2020.
- 12.Некрасов О., Скрипнік О., Стеценко В. «Свято Яна». Хорові твори на

народні слова і теми українських народних пісень.-Донецьк, 1998.

13. Учбовий хор. Навчально – методичний посібник. Упор. В. Газінський.-Вінниця, «Розвиток», 2003.
14. Фільц Б. Багатоголосні твори для хорових колективів. - Київ, 2016.
15. Хорові твори/ В.М. Парфенюк.-Київ : «Фенікс», 2019.-224 с.
16. Яковчук О. Українські народні пісні для жіночого хору без супроводу. – К.: Музична Україна, 2018.
17. Яковчук О. Українські народні пісні для чоловічого хору без супроводу. – К.: Музична Україна, 2016.

11. Інформаційні ресурси

1. Диригування – Все для студента [електронний ресурс] : [веб-сайт] . – Режим доступу: <https://www.twirpx.com/files/science/art/music/conducting/>
2. Ноти українських композиторів [електронний ресурс] : [веб-сайт] . – Режим доступу: http://ukrnotes.in.ua/Liudkevych_Dukhovni_tvory.php
3. Наша парафія [електронний ресурс] : [веб-сайт] . – Режим доступу: <https://parafia.org.ua>
4. Студопедія – лекційний матеріал для студентів [електронний ресурс] : [веб-сайт] . – Режим доступу: <https://studopedia.su/Kultura/>
5. Електронна бібліотека [електронний ресурс] : [веб-сайт] . – Режим доступу: <http://lib.ggpi.org/>
6. Єдине вікно доступу до інформаційних ресурсів [електронний ресурс] : [веб-сайт] . – Режим доступу: <http://window.edu.ru/>
7. Сайт «ОПЛСП ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, сторінка Музичне мистецтво, посилання на електронні ресурси [електронний ресурс] : [веб-сайт] . – Режим доступу: <http://www.oplsp.com.ua/p1322/>